

တၢ်ပၤဖှိၣ်စ့

ကွၢ်ထွဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်စ့

ဘၣ်မနုၤအပၤတၢ်ပၤဖှိၣ်စ့န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤတခါလဲၣ်.

ပုၤတဖၣ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ် စ့လၢခါဆူညါအဂီၢ် ဒီဖျါအဝဲအံၣ်ဒီးပုၤတၢ်အိၣ်တခါခါအပၤ (တၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အဖီတၢ်) မ့တမ့ၢ် ဖဲတၢ်လဲၤသးကမူၤကမ့ၢ်တမံၤမံၤအခါအစ့ကအိၣ်ဝဲအဂီၢ် (ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူစ့) န့ၣ်လီၤ.

ယကပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အံၤကသ့ဒ်လဲၣ်.သံကွၢ်လီၤနကစၢ်အသးတက့ၢ်.

- ▶ ယကပၤဖှိၣ်အါထီၣ်လၢမနုၤအဂီၢ်လဲၣ်.
- ▶ ယကလိၣ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်ဘၣ်ဆံးအါလဲၣ်
- ▶ ယဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့တဘျီလၢလၢဝံၤအလီၢ်ခံယပၤဖှိၣ်အါထီၣ်ဘၣ်ဆံးအါလဲၣ်.
- ▶ ဒ်သိးယကတုၤလၢဖီတၢ်အဂီၢ်ကယံၣ်ဝဲထဲလဲၣ်.

အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဒ်သိးနကသ့တုၤလၢတၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အဖီတၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တုၤမ့ၢ်နစးထီၣ်ပၤဖှိၣ်ဘၣ်စ့တဘျီ. ပၤယၢ်စ့လၢနပၤဖှိၣ်အါထီၣ်အိၣ်အံၤလၢစ့တၢ်ပုၤ. ခရီးယူနံယၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပုၤတဝီ (building society) အပူၤတက့ၢ် (လၢတၢ်အံၤအပၤနစ့ကါလၢနစ့လၢတၢ်အဂၤအဂီၢ်တသ့ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ).

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်

- ▶ တၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အံၤမ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤဆီစ့တခါဒ်သိးနစ့ကါအိၣ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်ကသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ▶ တၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အံၤမၤစၢၤနၤလၢနကဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲလၢ အအါတဖၣ်အဂီၢ်သ့ဝဲလီၤ.
- ▶ တၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အံၤမၤစၢၤနၤဖဲနကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်လၢဘၣ်လၢဘၣ်စ့ၤသတူၢ်ကလၢတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

နကဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂၤတဖၣ်ဖဲလဲၣ်.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အဂီၢ်, ကကွၢ်ဘၣ် MoneySmart အပုၤယဲၤသန့ဖဲ www.moneysmart.gov.au မ့တမ့ၢ်ကိးစဲထၢၣ်လုး(ခ) (Centrelink) ကျိၣ်စ့ပုၤကျိၣ်လိၣ်တၢ်ဖဲ 13 23 00 ဒ်သိးကသ့မၤစၢၤနၤလၢနကပၤဖှိၣ်အါထီၣ်ဘၣ်စ့အဂီၢ်တက့ၢ်.

ဖြဲ(န)စးထီၣ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အစ့လၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအဂီၢ်

ဖြဲ(န)မ့ၢ်မိၢ်မုၢ်ကမဲတကလၢအအိၣ်ဒီးအဖိဆံးခံဂၤလီၤ. အဝဲမၤတၢ်မၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဖဲဒ်တၢ်တူၢ်လိၣ်တမ့ၢ်တပျီၤလၢ ဝဲဒၢးတဖျၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. စ့လၢတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ယုကဒွဲစ့တၢ်လၢဘၣ်လၢဘၣ်စ့လၢအဂီၢ်လၢလိၣ်ဝဲကစီဒီဘၣ်ဆၢအါစ့အါဘျီသ့ၣ်ကိးသးဂီၤဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဒီးမ့ၢ်မံးစ့ဘၣ်ဖုးသၢပျၢၤ စ့လၢကလိးဝဲအဂီၢ်တအိၣ်လၢလိၣ်ဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖြဲ(န)ဆၢတံၣ်ဝဲလၢကကတီၢ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အစ့လၢဂ့ၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တနၢ်အဝဲဆၢနီၤဒီးကွဲးနီၣ်လီၤအစ့ဖဲန့ၣ်တဖၣ်ဒီး စးထီၣ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့ တစးဘၣ်တစးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဟ့ၣ်လီၤတၢ်လၢဘၣ်လၢဘၣ်စ့လၢစ့လၢစ့ကဒွဲအဂီၢ်ဝဲအလီၢ်ခံအစ့မ့ၢ်တအိၣ်တီၢ်အါလၢကိၣ်ဆိးဘၣ်ဆၢ ဖြဲ(န)ဆၢတံၣ်ဝဲလၢကစးထီၣ်ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့တစးဘၣ်တစးန့ၣ်လီၤ. အဝဲဆၢတံၣ်ဝဲလၢအတပူၤလၢဘၣ်စ့လၢ ဒီဖှိၣ်တန့ၣ်သးလၢ အတၢ်မၤလီၢ်လၢဘၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပုၤ ဒီဖှိၣ်ထဲတခူးလၢ ဒီတန့ၣ်အတီၢ်ပုၤသၢပျၢၤ အဝဲကပၤဖှိၣ်အါထီၣ်ဘၣ်စ့ ဒီလၢၣ် ၁၀ လၢတန့ၣ်အတီၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဆိမိၣ်လၢတၢ်အံၤ ကကီဝဲဘၣ်ဆၢ အဝဲကမၤကွၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အအိၣ်ထံးတန့ၣ်န့ၣ် ဖြဲ(န)စ့တုၤလီၤ ဒီဖှိၣ်ခံခူးဒီးန့ၣ်လၢပိၣ်ထွဲထီၣ်အံၤတဖၣ်အဝဲညီန့ၢ်ပုၤကွၢ်ထဲဒၣ်တခူးဖဲဒီးန့ၣ်လီၤ. ကိးန့ၣ်ဒီး ဖြဲ(န)ထံၣ်ဝဲလၢ အစ့ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤသးဖဲဒီးဒိၣ်မးလီၤ.

ဖြဲ(န) ဆၢတံၣ်ဝဲလၢကပၤယၢ်စ့ ဒီလၢၣ် ၁၀ လၢအန့ၣ်အတီၢ်ပုၤလၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအဂီၢ်လီၤ. တၢ်အံၤအပၤအစ့ကအိၣ်လၢလိၣ်ဝဲလၢကဘၣ် ဟ့ၣ်တၢ်ပုၤကလံၤလၢ ကပၤဂီၢ်ထီၣ်ဝဲသတူၢ်ကလၢအဂီၢ်တဖၣ်. လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတဘျီဖီအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့လၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအဂီၢ်သၢလါဝဲအလီၢ်ခံ. ဖြဲ(န) အသိလုၣ်ဘဲးထဲတဖၣ်တမၤတၢ်လၢဘၣ်ဒီး လိၣ်ပုၤဝဲအသိတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွၢ်ကပူၤဝဲဘဲးထဲတဖၣ်အသိန့ၣ် အစ့တအိၣ်လၢလိၣ်ဝဲဘၣ်. အခဲအံၤဖြဲ(န)အစ့ပၤဖှိၣ်အါထီၣ်စ့အပူၤစ့အိၣ်ဝဲ ဒီလၢၣ် ၁၂၀ လၢ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအဂီၢ်ဒီးပုၤဝဲဘဲးထဲတဖၣ်အသိတဖျၢၣ်လီၤလၢဝဲစ့ ဒီလၢၣ် ၉၀ န့ၢ် တဘျီဖီန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါအစ့ပၤဖှိၣ်အိၣ်လၢအစ့တၢ်စ့အပူၤ အပၤမဲဝဲတၢ်အံၤသ့လီၤ.

This page has been intentionally left blank.